

Penzijní reforma: kolik bude stát důchod?

Pavel Štěpánek

19. června 2003

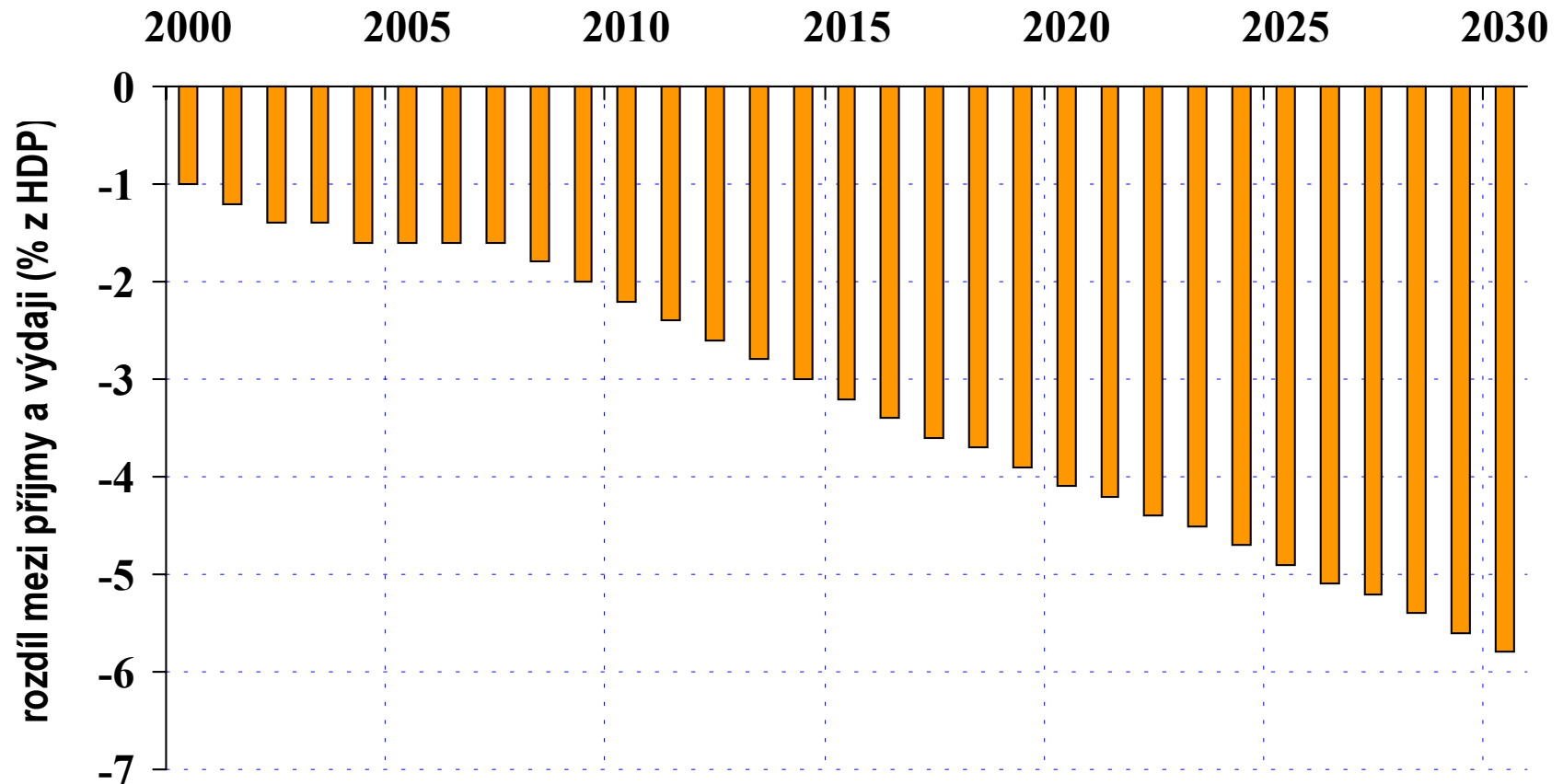
Debata o penzijní reformě je debatou o:

- o parametrech stávajícího systému a o tom, jak jej fundamentálně reformovat (NDC?, fondové systémy?) - „*jak velký bude důchod a kolik bude stát*“
- o vlivu penzijního systému (stávajícího, reformovaného) na veřejné rozpočty
- o přímém i nepřímém vlivu penzijního systému (stávajícího, reformovaného) na současnou a budoucí stabilitu ekonomiky a na míru její (současné, budoucí) prosperity

Klíčová východiska

- Státem provozovaný penzijní systém ve své stávající podobě je součástí veřejných rozpočtů
- váhově jde dokonce o jednu z jeho nejvýznamnějších součástí
- rizikový vývoj veřejných rozpočtů je a do budoucna bude stále více spojen se situací v penzijním systému

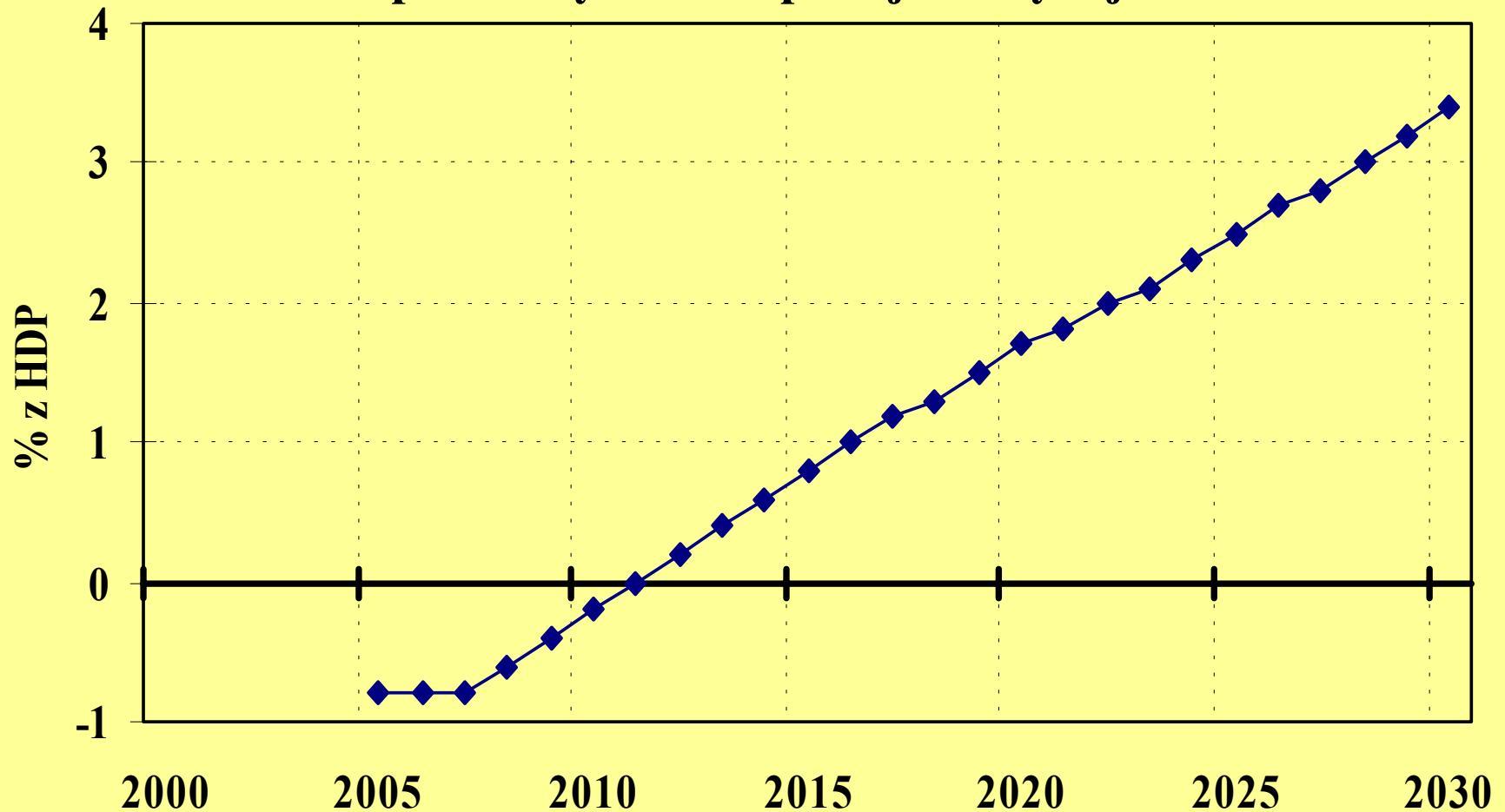
Vývoj základních parametrů důchodového pojištění

Zdroj: MPSV, 2001

Nutný přebytek „nepenzijní“ části veřejných rozpočtů ČR do roku 2030

- Za podmínky daného penzijního vývoje -

Projekt rozpočtové reformy na problém penzí správně poukazuje:

- Bez penzijní reformy není reforma veřejných rozpočtů úplná - jde o spojené nádoby: čím méně by byla ambiciózní jedna část, tím více by musela být část druhá
- není pravda, že je ještě čas - napětí v systému neustále narůstá (změny parametrů již probíhají!)

Co říká k této problematice projekt reformy veřejných rozpočtů?

- Dílčí (?) parametrické změny od 1.1.2004:
  - zvyšování věkové hranice až na 63 let pro muže i ženy (projeví se až po roce 2007)
  - zrušeno dočasné krácení důchodu při předčasném odchodu do důchodu
  - redukce hodnocení doby studia
  - redukce rozsahu zákazu souběhu důchodu a výdělku
  - „příprava přechodu z dávkově definovaného na příspěvkově definovaný“
  - „posouzení změn v doplňkových systémech“

celková úspora 2004-2006 cca **1,1 mld** (!)

- zvyšování jen ve stanoveném minimálním rozsahu v letech 2004-2006 (to však předpokládá již tzv. „pasivní scénář“ - tj. nereforma)

Hodnocení

- Malý příspěvek změn v penzijním systému ke stabilizaci veřejných rozpočtů v letech 2004-2008 je významnou slabinou rozpočtového reformního projektu
- chybí propočet, zda zvyšování hranice pro odchod do důchodu po roce 2007 bude dostávat pro nezhoršování bilance
- jak bude postupováno po dosažení relace 40% průměrný důchod/průměrná mzda?

Hodnocení 2

- Zásadní slabinou je, že zcela absentuje nástin reformy prvního pilíře - avizovaný přechod na příspěvkově definovaný systém nelze posoudit, není-li k dispozici úvaha o jeho detailní architektuře
- ještě méně obrysů má zřejmě představa o dalších změnách (motivace k systematické akumulaci finančních aktiv a k jejich bezpečnému investování)
- **Avšak právě tyto oblasti jsou pro dlouhodobou stabilitu veřejných financí klíčové !!!**

Závěry k hodnocení

- penzijní systém je a ještě dlouho bude pro stabilitu veřejných financí a pro aktivní fiskální politiku největším břemenem s významným destabilizačním potenciálem
- účinky (dosud nejasné) systémové reformy se projeví jen pozvolna a v dlouhém časovém horizontu
- v mezičase není jasné za cenu jakých a jak velkých opatření bude vláda kredibilně zajišťovat stabilitu veřejných rozpočtů (**Maastricht!**)

Pamatuj

- Penzijní reforma bude mít i další souvislosti:
  - ovlivní trh práce a investic (náklady na pracovní sílu)
  - ovlivní podnikatelské prostředí
  - ovlivní finanční (investování úspor)
- respektování těchto souvislostí je předpokladem dlouhodobé stability penzijního systému, resp. může být základem jeho příspěvku k vyšší konkurenceschopnosti a k vyšší prosperitě ekonomiky

Doporučení

- Začít s reformou penzijního systému co nejdříve
- diverzifikace systému
- podpořit ambicióznějším přístupem k „nepenzijní“ části reformy
- mimořádné rozpočtové příjmy „odkládat“ k podpoře penzijní reformy
- dbát o mikroekonomické souvislosti reformy

